

สร้างสุขภาพได้

งานประชุมวิชาการระดับชาติ “นวัตกรรมในการสร้างเสริมสุขภาพ”

3-5 ตุลาคม 59 ณ ศูนย์ประชุมนานาชาติฉลองสิริราชสมบัติครบ 60ปี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วม.หาดใหญ่

ห้องย่อยที่4

ประเด็นการพัฒนาเด็กเยาวชนและครอบครัว
วันที่ 4 ตุลาคม 2559 ณ หอประชุม มอ.หาดใหญ่

รูปแบบห้อง

ลานพื้นที่สร้างสรรค์

เวทีวงคุย (สถานการณ์ภาพรวม)

เวทีล้อมวง (วงผู้ใหญ่/วงเด็ก)

สรุปการพูดคุยห้องย่อยสัมมนา 4 ห้องประเด็นเด็กและเยาวชน (ช่วงบ่าย)

เสวนาห้องเด็กเยาวชน

1. นายกิตติ อินทรกุล พมจ. จ.กระบี่
2. อ.दनัย หวังบุญชัย สื่อศิลปะ สสส.
3. วีระวัฒน์ ตี๊กอำนาจ ผู้อำนวยการปส.ภาค 8

นายกิตติ อินทรกุล พมจ. จ.กระบี่

- สถานการณ์เด็กภาพใหญ่ทั่วประเทศร้อยละ 23 ปัญหาของเด็กเริ่มต้นมากมาย ใครคือเป็นผู้เริ่มต้นให้เด็กเยาวชนมีปัญหา ซึ่งจริงๆมาจากครอบครัว พ่อแม่อยากให้ลูกเป็น อยากให้เรียนหนังสือเก่ง แล้วพื้นที่ของลูกอยู่ตรงไหน พ่อแม่กำหนด หรือลูกเป็นคนเลือก จะทำอะไรให้เด็กและเยาวชนสามารถมีพื้นที่ในการเลือก
- ปัญหาสื่อที่อยู่ใกล้ตัวลูกเป็นความเสี่ยง ปัญหาความรุนแรงภายในครอบครัว
- จำเป็นต้องสร้างบทบาทของครอบครัวในการดูแลเด็กและเยาวชนในทางที่ถูก เพราะทุกวันนี้ครอบครัวเสี่ยงดูถูกแบบผิดๆ ซึ่งชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงพม.เป็นหน่วยงานภาครัฐ เน้นการทำงานเชิง Areabase พม.มีโครงสร้างกลไกสภาเด็กในประเทศ ระดับอำเภอ ตำบล เพื่อสร้างเด็กที่มีคุณประสงค์ 10 ประการ จะครอบคลุมกับสถานการณ์เด็ก

อ.दनัย หวังบุญชัย สื่อศิลปะ สสส.

- สสส.อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มเด็กเยาวชน สร้างกลุ่มแกนนำคนรุ่นใหม่ โดยปลูกฝังเด็กเยาวชนในและนอกสถานศึกษา
 - อยากให้เด็กเยาวชนเป็นผู้รับประโยชน์สูงสุด สสส.มีภาพใหญ่ในการทำงานเด็กเยาวชนประเด็นต่างๆ ในส่วนของมิติสื่อที่ทำกับเด็กและเยาวชน มีดังนี้
1. **สื่อดี** เด็กเยาวชนร่วมคิดร่วมสร้าง ร่วมทำ เท่าทันสื่อ เผยแพร่สื่อสีขาวน้ำดีในกลุ่มเพื่อนครอบครัว
 2. **พื้นที่ดี** มีพื้นที่สีขาวให้เด็กและเยาวชน สามารถเป็นเจ้าของ มีส่วนร่วม เปิดพื้นที่อิสระในการร่วมออกแบบร่วมวิเคราะห์
 3. **ภูมิดี** เด็กเยาวชนต้องดึงความรู้ในท้องถิ่นกลุ่มต่างๆ เข้ามานำเสนอ

ทั้ง 3 ข้อจะนำไปสู่สภาวะที่ดี เรามองมิติของสื่อเป็นเครื่องมือและเป้าหมายได้ ต้องมีกระบวนการมีส่วนร่วมกัน โดยเอาเครื่องมือสื่อประชาธิปไตยชาวบ้าน ส่วนใหญ่ปัญหาที่เราทำคุยกันภายใน จะทำอะไรเผยแพร่ภายนอก ทำสื่อเชิงขยายออกสู่พื้นที่ สสส.ภาคใต้มีสื่อสนับสนุนเด็กเยาวชน สงขลาฟอรั่ม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นโยบายเมือง สื่อวัฒนธรรม กลุ่มละคร กลุ่มสื่ออ่าน พื้นที่สร้างสรรค์ ทั้งในสงขลา พัทลุง จะทำอะไรให้พื้นที่ภาคใต้ทำงานเชิงเครือข่าย เชิงพื้นที่ โดยบูรณาการประเด็นร่วมกันอย่างไร

แผนสื่อสสส.ในปีหน้า สื่อเด็กจะรวบรวมเครือข่ายภาคใต้ในการทำงานเด็กเยาวชน

นายธวัช ทองมณี หน่วยงานปส.

- ประสานงานภาค NGO ทำกิจกรรมร่วมกัน
- เด็ก เยาวชนภาคใต้มีความสุข เนื่องจากทรัพยากรยังมาก
- ผู้ปกครองให้อิสระการทำกิจกรรม

- แต่ประเด็นสถานการณ์เด็ก เยาวชน จะมีปัญหาเรื่องยาเสพติด มีการจัดด้านตรวจเรื่องยาเสพติด มีการจัดค่าย มีการจัดกลุ่มเด็กเยาวชนติดยาเสพติดกลุ่มอายุไม่น้อยกว่า 14 ปี จำนวน 70,000-80,000 คน สัดส่วน 1-3%
กลุ่มผู้เสพยาจะมีการหมุนเวียนเข้ามาบำบัดและผู้ป่วย กฎหมายอนุญาตให้บำบัดถูกจับหมุนเวียนไม่เกิน 5 ครั้ง ถ้าเกิน 5 ครั้ง จะโดนจับกุม

เสวนารอบ 2

พี่เอก ชัยนิพนธ์ สปสช.เขต 11

ในเรื่องของเยาวชนหลักประกัน ในมุมมองสุขภาพเรื่องประเด็นยาเสพติด พฤติกรรมของวัยรุ่น ซึ่งป้องกันได้ต้องอาศัยแรงขับเคลื่อนทุกภาคส่วน ทุกวัยต้องเน้นการสร้างนำชมดูแลสุขภาพได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องพึ่งพาระบบสุขภาพหรือวิชาชีพ เป้าหมายมุ่งการมีสุขภาพดี ถ้าเราเริ่มต้นเยาวชนในการเติบโตในอนาคต ถึงแม้ว่าระบบหลักประกันสุขภาพ มีสิทธิ์ 3 สิทธิ ได้แก่ สิทธิประกันสังคม สิทธิข้าราชการ สิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า

เราสามารถย้ายสิทธิได้ 4 ครั้งต่อ 1 ปี เช่น ไปเรียนกรุงเทพฯ ใช้เวลา 10-15 วันในการรับสิทธิ เยาวชนควรต้องทราบ เพื่อเผยแพร่ กองทุนท้องถิ่น เป็นการสมทบจากชุมชน + สปสช+ รายได้อื่นของชุมชน + อบต อบจ ช่วยสมทบ

ป้าหนู สงขลาฟอร์รัม

- Songkla Forum ได้ย้อนกลับมาดูการสร้างคนทำงานรุ่นใหม่ ๆ เพื่อให้เป็นนักพัฒนารุ่นใหม่ เพราะเมื่อ 15 ปีที่แล้ว เป็นเรื่องที่ถูกมองข้าม ตอนนี่เริ่มสร้างพลเมืองรุ่นใหม่
- การสร้างนักพัฒนาคนรุ่นใหม่ทำงานด้านเด็กและเยาวชนหายากมาก จำเป็นต้องสร้างพลเมืองรุ่นใหม่ให้กับแผ่นดินของเรา
- ต้องให้เด็กเยาวชนรับรู้และเผชิญปัญหาของบ้านเมือง ต้องรู้จักรับผิดชอบการเป็นพลเมือง ซึ่งเยาวชนอายุสมอง 14 -24 ปี มิงงานวิจัยบอกว่ามีความคิดที่สร้างสรรค์ในการพัฒนาบ้านเมืองเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นช่วงก้าววัยไปสู่ผู้ใหญ่ + งานวิจัยที่บอกว่าช่วงวัยนี้เป็นช่วงที่สมองมีความพัฒนาดี สร้างสรรค์ Learning by doing เป็นสิ่งที่ควรต้องนำมาใช้สอน
- ปัญหาสถานการณ์เด็กต่างๆ ปัญหาไม่ใช่เกิดจากเด็ก แต่เกิดจากผู้ใหญ่ เราต้องสร้างเด็กผู้นำที่เป็นผู้นำร่วมแบบ Collective Impact คือมีเพื่อนเครือข่าย
- ต้องมีระบบหนุนนักพัฒนารุ่นใหม่มาทำหน้าที่พี่เลี้ยงมาเป็น Citizen Teacher สร้างอาสาสมัครการทำงานด้านเด็กและเยาวชน ในต่างประเทศจะมีกลุ่มอาสาสมัครพี่เลี้ยงในการสร้างความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ อย่างบ้านเรามีตัวอย่างมิติของสงขลา ดูแลเรื่องทรัพยากรชายฝั่งหาดลิหมิหลา เราต้องเชื่อมั่นว่าพลังเด็กจะเป็นไม้ต่อในการรับช่วงการทำงาน
- ต้องมีพื้นที่ปฏิบัติจริงให้เด็กเยาวชนได้เรียนรู้ ได้แสดงออก ได้เรียนกรณีศึกษา เด็กต้องรู้จักมองตัวเอง ปฏิรูป ฝึกการสื่อสารสาธารณะให้เป็น

พี่ไต้ง กลุ่มมานีมานะ

- การทำงานของกลุ่มมานีมานะทำงานกันมาตลอด 10 ปี เราเห็นว่าชุมชนที่เราอยากอยู่ ความสุข คุณภาพชีวิตที่ต้องการ ปัญหาเด็กเยาวชนมีหลายเรื่อง แต่เราไม่ทำทุกเรื่อง เราเลือกที่ทำงานบางเรื่องที่เราเข้าใจ เลือกที่จะทำบางกลุ่ม เราเลือกประเด็นสุขภาวะทางเพศ เป็นประเด็นที่เราทุกคนเรียนรู้และเติบโต
- ข้อค้นพบ 3 อย่างที่เกิดขึ้นกับเด็ก มีหลายเรื่องที่ได้ก็อยากรู้มากเกี่ยวกับเด็กเยาวชน
 1. สิ่ง que เด็กควรรู้ แต่เด็กไม่รู้ เช่น ชีวิตในอนาคตอีก 20 ปี
 2. สิ่ง que เด็กต้องรู้

การทำงานร่วมกันกับเด็กและผู้ใหญ่ ส่งเสริมให้เด็กรับผิดชอบมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้นต่อประเด็นทางสังคม ส่งเสริมให้เด็กเห็นความไม่เป็นธรรมในสังคม ให้เด็กเห็นคุณค่า ให้เห็นถึงความหลากหลาย ให้เกิดความเคารพ เท่าเทียม การส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในประเด็นทางสังคม ให้เด็กมองเห็นความไม่เป็นธรรมในสังคม เรียนรู้เรื่องความรุนแรง

- สุขภาวะทางเพศ เป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญ เพราะเป็นประเด็นที่ทำให้เราเรียนรู้และเติบโต โดยเน้นการตั้งคำถาม ให้เด็กเรียนรู้ เช่น สามารถข่มขืนภรรยาได้หรือไม่ (เด็กส่วนใหญ่ตอบว่าได้) ดังนั้นแล้วใบทะเบียนสมรส คือใบที่ให้สามีสามารถข่มขืนภรรยาใช้หรือไม่ (เด็กเริ่มลั้งเล)

เวทีเด็กและเยาวชน

เด็กและเยาวชนต้องการให้มีส่วนร่วมการทำงานกับผู้ใหญ่อย่างแท้จริง

เด็กและเยาวชนต้องการให้ผู้ใหญ่ยอมรับ มีคุณค่า และให้เชื่อมั่นในความคิดของเด็ก ทุกประเด็นทุกสังคม เด็กและเยาวชนอยากมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของสังคม เพราะความคิดของเด็กก็สามารถช่วยแก้ปัญหา อยากให้ผู้ใหญ่มองเห็นความสำคัญการทำงาน ไม่เลือกกลุ่มเด็ก ต้องมีทัศนคติที่ดีต่อกลุ่มเด็ก ให้ผู้ใหญ่เปิดใจรับกับสถานการณ์ปัจจุบันของเด็กและเยาวชน มีแนวคิดช่วยการส่งเสริมเด็กและเยาวชน อยากให้ผู้ใหญ่สร้างพลัง หนุนเสริม สนับสนุน การทำงานของเด็กและเยาวชน ช่วยในด้านการสื่อสารการทำงานในพื้นที่ มีการปรับตัวคอย ติดตามเป็นพี่เลี้ยงช่วย empower เสริมพลังให้กับเด็ก และเข้าใจการทำงานของเด็ก ต้องเชื่อพลังของเด็กว่าเปลี่ยนแปลงสังคม

ผู้ใหญ่ควรช่วยเหลือองค์ความรู้ ชุดข้อมูล เครื่องมือการทำงานเกี่ยวกับพัฒนาเด็กและเยาวชน เครือข่ายกลุ่มเด็กอยากให้ผู้ใหญ่เชื่อมประสานการทำงานต่อเนื่องกับกลุ่มเด็กที่ทำงานด้านสังคมเป็นระยะ เด็กและเยาวชนบอกว่าเวทีการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนทุกวันนี้มีทุกเวทีว่าอยากได้ยินเสียงของเด็กและเยาวชน แต่ไม่มีการนำไปปฏิบัติอย่างแท้จริง หรือการมีบทบาทของเด็กและเยาวชนเข้าไปในสังคม อยากรีบเด็กเยาวชนออกมาจากกลไกของรัฐ ไม่อยากเป็นไม้ประดับของงาน อยากให้มีการติดตามข้อเสนอของปีที่แล้วว่ามี การขับเคลื่อนงานจริงหรือไม่

เวทีพี่เลี้ยงคนทำงานด้านเด็กและเยาวชน

1. กลไกการทำงานด้านเด็กและเยาวชน ต้องมีการทบทวนถอดบทเรียน ต้องมีทีมกลไกใหม่ในการหนุนเสริมการทำงานด้านเด็กและเยาวชนให้มีประสิทธิภาพในพื้นที่
2. อยากให้มีรร.พ่อแม่ การเริ่มต้นตั้งแต่การตั้งครรภ์
3. อยากให้มีหลักสูตรเข้มข้นด้านศาสนา จะเป็นการมีจิตสำนึก พลเมือง
4. การเอาเครื่องมือต่างๆเข้ามาช่วยการทำงานด้านเด็กและเยาวชน
5. การพัฒนาองค์ความรู้ด้านกฎหมายด้านคุ้มครองเด็ก การเท่าทันสื่อ อยากให้มีการทำต่อเนื่อง มีการสรุปบทเรียน
6. ตระกูลส.อยากให้มีการหนุนคนทำงานด้านเด็กและเยาวชนทั้งองค์กรในและนอกระบบ ให้มีการเชื่อมร้อยการทำงานด้านเด็กและเยาวชน

สรุปเวทีผู้ใหญ่และคนทำงานด้านเด็กและเยาวชน

กลไกภาครัฐบางเรื่องทำไม่ได้ สภาเด็ก พมจ.แผนงาน งบประมาณ ซึ่งซ้ำกว่าสถานการณ์หรือปัญหาด้านเด็กและเยาวชน ตระกูลส.เป็นกลไกกลางในการประสาน เชื่อมร้อย แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เครื่องมือในการทำงาน วันนี้จำเป็นต้องผนึกกำลังการทำงาน

สรุปภาพรวม โดย ผศ.ดร.จุฑารัตน์ สถิรปัญญา มอ.

เห็นได้ว่าประเด็นที่พูดคุยสถานการณ์เด็กและเยาวชน เรามีเด็กและเยาวชน คือ 23% เป็น 100% กำลังของชาติ ลักษณะปัญหาของเด็กและเยาวชนเป็นสหปัจจัย มีอยู่ 2 ระบบ

1. ระบบของสื่อ ข่าวสาร มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของเด็ก
2. ครอบครัว ความไม่พร้อมในการดูแลเด็กและเยาวชน

ข้อเสนอแนะประเด็นการทำงานด้านเด็กและเยาวชน

1. เรามีการทำงานแบบเครือข่ายเชิงหลากหลาย ต้องมีการทำงานเชิงเครือข่าย สิ่งสำคัญคือระบบข้อมูล องค์ความรู้การทำงานด้านเด็กและเยาวชน ต้องยกระดับความรู้เอาไปใช้ต่อ
2. กลุ่มเด็กและเยาวชนมีความหลากหลาย ภาคใต้มีความเปราะบาง บริบทศาสนาที่แตกต่างกัน ระบบการคัดกรองเด็กเป็นสิ่งสำคัญ เราพัฒนาเด็กให้เป็นกำลังสำคัญในการสร้างเสริมสุขภาพ จำเป็นต้องมีระบบสร้างความเข้าใจให้กับพี่เลี้ยงในการสนับสนุนและช่วยเหลืองานของเด็กและเยาวชน
3. การสร้างความมั่นคงและคุณค่าของคนทำงานด้านเด็กและเยาวชน
4. การสร้างความรู้ เครื่องมือ หรือเราต้องมีการถอดบทเรียน ซึ่งมีกระบวนการต่างๆ เช่น การทำงานเชิง Area base โดยปลูกฝังให้เด็กรู้จักคิด วิเคราะห์เป็น จะได้มีภูมิคุ้มกัน สามารถเรียนรู้เป็น วิเคราะห์เป็น
5. การมีพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็ก
6. ผู้ใหญ่ต้องปรับเรื่องการปรับทัศนคติการทำงานด้านเด็กและเยาวชน ฟังเสียงเด็กเป็น ลดช่องว่าง และสามารถพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นต้นแบบการทำงาน
7. การยกระดับคุณค่าการทำงานด้านเด็กและเยาวชน การเสริมระบบคุณค่า และยกระดับมาตรฐานการทำงาน
8. กลไกการพัฒนาของภาครัฐ ต้องเข้ามาเชื่อมหนุนเสริมการทำงานกับคนในพื้นที่ เช่น ระดับตำบล ให้มีการปฏิบัติการจริง อย่าถีบเด็กออกจากกลไกของภาครัฐ
9. ระบบกระทรวงศธ. น่าจะมีประสิทธิภาพมากที่สุดในการแก้ปัญหาเด็ก ซึ่งเป็นเด็กใน Setting ของพื้นที่ โดยมีหลักสูตร การเรียน การสอน บุคลากรในรร. เป็นความหวังให้กับเด็กและเยาวชน รร. จำเป็นต้องยึดหลักคุณค่า ความดี ของเด็กและสร้างอนาคตให้กับเด็ก ต้องไม่เน้นเฉพาะเด็กเก่ง ควรมีระบบช่วยเหลือเด็ก คัดกรอง และช่วยเหลือแก้ปัญหาเด็กไม่ให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยง
10. รร. พ่อแม่ น่าจะมีกลุ่มสธ. มาเป็นวิทยากรเข้ามาพัฒนาคนที่ เป็นพ่อหรือแม่
11. อยากให้มีศูนย์ประสานงาน หรือศูนย์รับเรื่องราวของเด็กและเยาวชน
12. อยากให้มีระบบกองทุนสุขภาพตำบล ของงบประมาณสนับสนุนด้านเด็กและเยาวชน ถ้าเป็นสปสช. งบประมาณสำหรับเด็กจะน้อยมาก เพราะจำกัดทำเรื่องด้านสุขภาพ ควรมีงบประมาณให้เด็กทำกิจกรรมสร้างสรรค์
13. ควรมีสื่อสร้างสรรค์ที่ดีสำหรับเด็กและเยาวชน เป็นเครื่องมือสำคัญให้เด็กเกิดการเรียนรู้
14. ข้อเสนอจะส่งไปตระกูลส. ถึงบอร์ดของกองทุน เรามีการเชิญชวนขอภาคีที่เกี่ยวข้องกับสื่อของภาคใต้ หลายเรื่องเป็นนิมิตใหม่ที่ดี เพื่อสร้างนวัตกรรมด้านสื่อร่วมกันในภาคใต้
15. อยากให้กำหนดเป็นรูปธรรม โดยมีวาระร่วมเชิงประเด็น เชิงเครือข่าย น่าจะมีกรรมการของพื้นที่สัก 1 ชุด เชิงโครงสร้างเพื่อเป็นตัวแทนในการทำงานเป็นรูปธรรม โดยมีเด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อทดลองปฏิบัติการ สสส. จะร่วมสนับสนุนให้เกิด

ข้อเสนอห้องย่อย

ประเด็นการพัฒนาเด็กเยาวชนและครอบครัว

ข้อเสนอต่อ สสส.

- เป็นแกนกลางประสานกลไกการทำงานรัฐและประชาชน ในการขับเคลื่อนงานร่วมกัน
- สนับสนุนและสร้างนวัตกรรมการทำงานด้านเด็ก
- สนับสนุนงบประมาณในการขับเคลื่อนหลากหลายประเด็น ครอบคลุมการทำงานด้านเด็กทุกมิติ
- สนับสนุนกระบวนการทำงาน ด้านเด็กในระดับพื้นที่
- กำหนดวาระการขับเคลื่อนงานด้านเด็ก “ร่วม” ระดับภาคโดยมีตัวแทนจากหลากหลายกลุ่ม
- สร้าง ขยาย รูปธรรมการทำงาน
- และต้องจัดสรรค่าตอบแทนให้คนทำงานในระดับพื้นที่
- ต้องสนับสนุนงบประมาณโครงการอย่างต่อเนื่อง ในระยะเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงและเอื้อต่องานในระดับพื้นที่

ข้อเสนอต่อ สปสช

- สนับสนุนและส่งเสริมกลุ่มเยาวชนเข้ามามีบทบาทในการทำงานด้านสุขภาพ “กองทุนหลักประกันสุขภาพ”
- จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการทำงานสุขภาพชุมชนหลากหลายประเด็นเน้นการปฏิบัติจริง
- การเปิดพื้นที่ให้เด็กปฏิบัติจริงในชุมชน
- ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมสนับสนุนเด็กเยาวชนในการทำงานด้านสุขภาพ ระดับพื้นที่ เครือข่าย
- สนับสนุนการทำงานส่งเสริมสุขภาพโดยกลุ่มเด็กและเยาวชนในสัดส่วนเท่ากับกลุ่มอื่นๆ

ข้อเสนอ กระทรวงศึกษาธิการ

- ต้องสนับสนุนการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของเด็กอย่างแท้จริง
- พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้โดยนำศักยภาพของชุมชนมาปรับ ใช้พัฒนาหลักสูตรนำหลักศาสนามาปรับใช้ในการเรียนการสอน
- ประสานความร่วมมือกับภาคี (พื้นที่/องค์กร/ท้องถิ่น) จัดกิจกรรมสร้างเสริมการเรียนรู้พัฒนาทักษะชีวิตให้กับเด็กและเยาวชน

ข้อเสนอ สาธารณสุข

- ต้องมีช่องทางให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงบริการสาธารณสุข ที่จำเป็น
- ต้องมีการพัฒนาทักษะการดูแลสุขภาพในกลุ่มเด็กและเยาวชน
- ต้องจัดให้ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพสำหรับเด็ก

- เยาวชนในพื้นที่ ที่เป็นมิตร

ข้อเสนอ ปปส

- ต้องมีการจัดกิจกรรมแบบต่อเนื่องและสร้างการเปลี่ยนแปลงได้จริง
- ต้องพัฒนาศักยภาพเด็กให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต
- การแปรกฎหมาย นโยบายมาสู่การปฏิบัติจริงมีคุณภาพ
- ต้องมีการสนับสนุนและเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการลดปัจจัยเสี่ยง

ข้อเสนอ กระทรวงพัฒนาสังคมฯ

- สนับสนุนการทำงานของกลุ่มเด็ก-เยาวชน หลากหลายครอบคลุมพื้นที่ (ไม่เฉพาะสภาเด็ก)

ข้อเสนอ องค์กรสื่อไทยพีบีเอส

- นำเสนอการทำงานของกลุ่มเด็กและเยาวชนรวมทั้งการทำงานในหลากหลายทุกมิติ
- เปิดพื้นที่และสนับสนุนในเด็กและเยาวชนเป็นผู้นำเสนอบอกเล่าเรื่องราวในพื้นที่
- พัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนให้มีทักษะเป็น “นักสื่อสารสร้างสรรค์”

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- เด็ก เยาวชน ควรได้มีโอกาส มีบทบาทในโครงสร้างการทำงานองค์กรภาครัฐ
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ดำเนินงานประเด็นคล้ายกัน ควรมีการบูรณาการทำงานร่วมกัน

